

Ανακαλύπτω την πόλη μου

1η Στάση

1ο πρώην Μοτέλ Ξενία

Η ιστορία του

Το 1959 ανεγείρεται στην Ηγουμενίτσα, τη μικρή παραλιακή κωμόπολη των 5.000 κατοίκων, το Μοτέλ Ξενία. Όπως και τα υπόλοιπα παραδείγματα του προγράμματος μελέτης και ανέγερσης των «Ξενία», της σημαντικότερης παραγωγής δημόσιων κτιρίων μεταπολεμικά, κτίστηκε για να αποτελέσει μία πρότυπη ξενοδοχειακή μονάδα υψηλών προδιαγραφών και αισθητικής. Αντιπροσωπευτικό δείγμα του πρωτοπόρου ελληνικού μεταπολεμικού μοντερνισμού, φέρει την υπογραφή του κορυφαίου αρχιτέκτονα Άρη Κωνσταντινίδη (1913~1993).

Εικ. 2. Διαφήμιση για τα Ξενία του ΕΟΤ. Εφημερίδα Εμπρός, Φ. 14-7-1962, σ. 12.

Ο ΕΟΤ, που θεσμοθετήθηκε με τη σημερινή του μορφή το 1950, ήταν ο αρμόδιος φορέας για τον σχεδιασμό του εγχειρήματος της ανάπτυξης του τουρισμού στην Ελλάδα, κατά τις δεκαετίες '50-'60. Το πρόγραμμα «Ξενία» περιλάμβανε πάνω από 70 καταλύματα με κλίνες και άλλες συναφείς τουριστικές εγκαταστάσεις (τουριστικά περίπτερα, πλαζ, τελωνεία, οδικούς σταθμούς, εστιατόρια κ.α.) σε όλη την Ελλάδα.

Το Motel, ένας ξενόφερτος τύπος τουριστικού καταλύματος, προέρχεται από τη συγχώνευση των λέξεων motor & hotel και εξυπηρετούσε, κατά βάση, τους διερχόμενους οδικώς.

Εικ. 1. Ξενία Ηγουμενίτσας: στιγμές παιχνιδιού στον υπαίθριο χώρο. Φωτ. Δημ. Παπαδήμος (δεκαετία '60).

Εικ. 3. Ξενία Ηγουμενίτσας: Το εστιατόριο ~ μπαρ, ο υπαίθριος χώρος και στο βάθος οι πτέρυγες των δωματίων. Φωτ. Νικ. Στουρνάρας (1960).

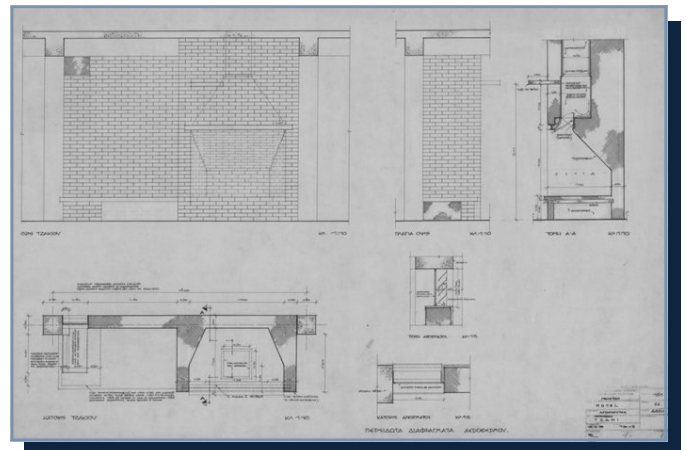
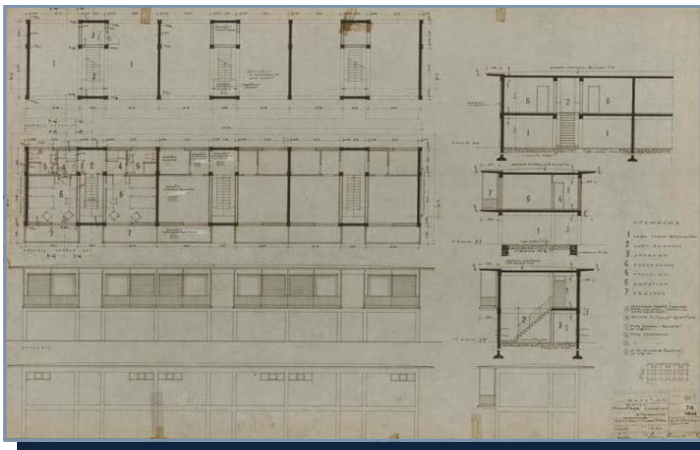
Εικ. 4. Η είσοδος του Ξενία Ηγουμενίτσας (1960).

Για την ανέγερση του Ξενία επιλέχθηκε ένα οικόπεδο με απρόσκοπτη θέα δίπλα στη θάλασσα και κοντά στον δρόμο προς τα Γιάννενα, το οποίο παραχώρησε ο Δήμος, στο βόρειο άκρο της πόλης. Η κατασκευή του συμπίπτει με την όψιμη περίοδο των έργων του ΕΟΤ (1957-1967), όταν ο Άρης Κωνσταντινίδης ήταν προϊστάμενος της αρμόδιας Υπηρεσίας Μελετών. Ο Κωνσταντινίδης αρχίζει να πειραματίζεται με την τυποποίηση των Ξενία, η οποία θα προσφέρει οικονομία και ταχύτητα στην κατασκευή, και την εφαρμόζει πιλοτικά σε αυτά της Λάρισας και της Ηγουμενίτσας.

Εικ. 5. Άποψη της πόλης το 1962. Στο βάθος διακρίνεται το συγκρότημα του Μοτέλ Ξενία.

Όπως αναφέρει ο ίδιος ο αρχιτέκτονας: «Και τότε, όχι μόνο για λόγους βιασύνης, ήτανε που σκέφτηκα πως θα μπορούσε να χτιστεί αυτό το Μοτέλ με τα κτίριά του όπως τα είχα σχεδιάσει ένα ένα για το Μοτέλ στη Λάρισα. Μόνο που θα τα ταίριαζα μεταξύ τους διαφορετικά γιατί το οικόπεδο που το είχα διαλέξει ο ίδιος έστεκε σε ένα διαφορετικό τοπίο. ... Και που έκανα έτσι ένα γόνιμο πείραμα με αυτό το Μοτέλ στην Ηγουμενίτσα. Για να βεβαιωθώ πως μπορεί κανείς να στήσει τα ίδια χτισίματα σε διαφορετικά τοπία. Αρκεί όμως, αυτά τα τοπία να συγγενεύουν μορφολογικά, για να μην πω κλιματολογικά, και όσο η εδαφική τους διάπλαση θα είχε να προσφέρει κάποια κοινά στοιχεία ώστε τα Μοτέλ στη Λάρισα και την Ηγουμενίτσα να προβάλλουν σαν αδέρφια ... επειδή έχουνε τον ίδιο πατέρα ... και που έτσι λοιπόν, γεννήθηκε στην Ηγουμενίτσα το αδέρφι της Λάρισας ...»

Εικ. 6, 7. Σχέδια από το Ξενία Ηγουμενίτσας: Οι πτέρυγες των δωματίων - κάτοψη, όψη, τομές (αριστερά) / λεπτομέρειες από τα τζάκια (δεξιά).

Ήταν ένα Β' κατηγορίας ΜΟΤΕΛ 36 δωματίων, τα οποία ήταν ισάριθμα καταναμεμένα σε έξι ανεξάρτητες υπερυψωμένες πτέρυγες - κτιριακά μπλοκ. Κάτω από κάθε δωμάτιο υπήρχε στεγασμένος χώρος (πιλοτή) για το αυτοκίνητο των ενοίκων. Το συγκρότημα συμπλήρωναν ο χώρος της ρεσεψιόν, το κτίριο που στέγαζε το εστιατόριο, την κουζίνα και το μπαρ, κτίριο για την διαμονή του προσωπικού, ενώ διέθετε και σταθμό βενζίνης.

ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΞΥΠΗΡΕΤΗΣΗΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΤΑ ΝΕΑ ΥΠΕΡΜΟΝΤΕΡΝΑ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑ ΕΙΣ ΗΠΕΙΡΟΝ, ΚΕΡΚΥΡΑΝ, ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

Εικ. 8. Απόσπασμα από την Εφημερίδα ΕΜΠΡΟΣ, Φ. 1-10-1960, σ. 15:

«Το "μοτέλ" Ηγουμενίτσας, που εκμεταλλεύεται ο κ. Ταμπακόπουλος, ελειτούργησε ήδη όλο το καλοκαίρι πολύ καλά. Τόσο ώστε απεδείχθη ανεπαρκές και μελετάται η σύντομος επέκτασίς του, δια να διαθέτη 72 κρεβάτια αντί 36 που έχει τώρα. Μικρά εντελώς ανεξάρτητα διαμερίσματα του ενός δωματίου με αναλόγους εστεγασμένους χώρους για αυτοκίνητα, συνθέτουν ένα ωραίο και εντυπωσιακό σύνολο...»

Εικ. 9. Ξενία Ηγουμενίτσας: οι πτέρυγες των δωματίων. Φωτ. Δημ. Παπαδήμος (δεκαετία '60).

Αποδίδοντας ιδιαίτερη σημασία στο χρώμα, ο Άρης Κωνσταντινίδης εφάρμοσε και στην αρχιτεκτονική του Ξενία Ηγουμενίτσας τον συνδυασμό κόκκινου, κίτρινου της ώχρας, γαλάζιου, λουλακί, σταχτί, μαύρου, άσπρου.

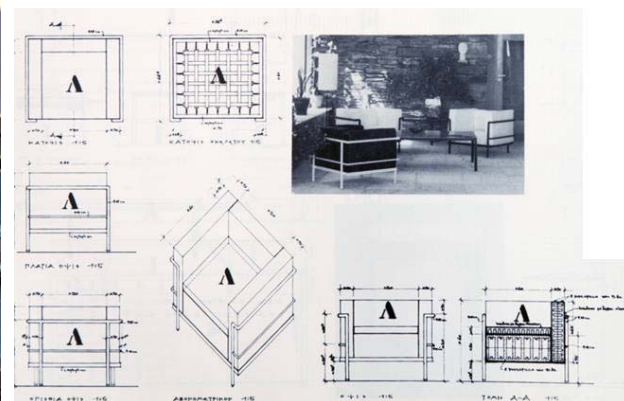

Εικ. 10. Ξενία Ηγουμενίτσας: οι «πολύχρωμες» πτέρυγες των δωματίων. Φωτ. Δημ. Παπαδήμος (δεκαετία '60).

Ο ίδιος ο αρχιτέκτονας επιμελήθηκε όλες τις κατασκευαστικές λεπτομέρειες, τον σχεδιασμό των μοντέρνων επίπλων, του λειτουργικού εξοπλισμού, αλλά και της καλαίσθητης εσωτερικής διακόσμησης. Στους κοινόχρηστους χώρους τοποθετήθηκαν οι χαρακτηριστικές λευκές και μαύρες δερμάτινες πολυθρόνες με μεταλλικό σκελετό που σχεδίασε ο Άρης Κωνσταντινίδης εμπνευσμένος από την πολυθρόνα "Grand Confort" (Le Corbusier, P. Jeanneret, Ch. Perriand, 1928).

Εικ. 11. Ο εσωτερικός χώρος του εστιατορίου του Ξενία Ηγουμενίτσας. Φωτ. Νικ. Στουρνάρας (1960).

Εικ. 12. Σχέδια του Άρη Κωνσταντινίδη για τις πολυθρόνες που χρησιμοποίησε ευρέως στα Ξενία.

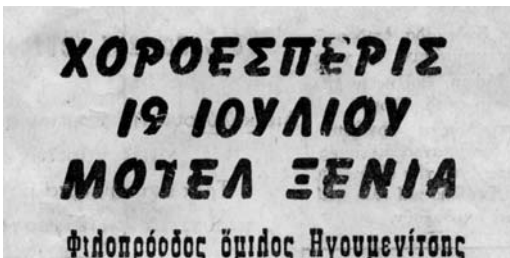

Εικ. 13-14. Έπιπλο που σχεδίασε ο Άρης Κωνσταντινίδης για τα Ξενία.

Από τον εξοπλισμό των δωματίων διατηρούνταν μέχρι πρόσφατα ένα έπιπλο, παρατημένο σε υπόστεγο χώρο των εγκαταστάσεων του Ξενία Ηγουμενίτσας (αριστερά), το οποίο θυμίζει το γνωστό σχέδιο του Άρη Κωνσταντινίδη που χρησιμοποιήθηκε και σε άλλα Ξενία (δεξιά) ως τουαλέτα υποδωματίου ή βοηθητικό τραπέζι.

Εικ. 15, 16. Γλυπτά του Χρήστου Καπράλου επιλέχθηκαν για τη διακόσμηση του εσωτερικού (αριστερά) και εξωτερικού (δεξιά) χώρου του εστιατορίου (φωτ. 1960).

Εικ. 17. Εφημερίδα Ελεύθερον Βήμα, Ημερήσια Πανθεσπρωτική Εφημερίς εν Ηγουμενίτση, Φ. 15-7-1969.

Καθόλη τη διάρκεια λειτουργίας του το Μοτέλ Ξενία αποτελούσε τόπο διαμονής επισκεπτών, περαστικών, διακεκριμένων προσώπων της δημόσιας ζωής της εποχής, αλλά και σημείο συνάντησης και πραγματοποίησης ψυχαγωγικών εκδηλώσεων.

Ο μαζικός τουρισμός και η ανεξέλεγκτη δόμηση νέων τουριστικών καταλυμάτων επέφερε σταδιακά την παρακμή των Ξενία στην Ελλάδα. Πολλά εγκαταλείφθηκαν, ορισμένα εξ' αυτών κατεδαφίστηκαν, κάποια ανακαινίστηκαν και συνέχισαν να λειτουργούν ή -όπως στην περίπτωση του Ξενία στην Ηγουμενίτσα- άλλαξαν χρήση. Με την ίδρυση το 1995 παραρτήματος του ΤΕΙ Ηπείρου στην πόλη, παραχωρήθηκε για χρήση το κτίριο του Ξενία και έγιναν σταδιακά προσθήκες νέων κτισμάτων στο υπάρχον συγκρότημα για τις συνεχώς αυξανόμενες ανάγκες στέγασης των τμημάτων και την εξυπηρέτηση εκπαιδευτικών και φοιτητών. Με την ΥΠΠΟ/72334/1964/7-11-2008 Υπουργική Απόφαση (ΦΕΚ 542/ΑΑΠ/27-11-2008), το Ξενία Ηγουμενίτσας κηρύχθηκε διατηρητέο μνημείο της νεώτερης αρχιτεκτονικής μας κληρονομιάς, λόγω της μεγάλης αρχιτεκτονικής, πολιτισμικής και ιστορικής του αξίας.

Εικ. 18. Το συγκρότημα του Ξενία σήμερα, στον χώρο του ΤΕΙ Ηγουμενίτσας.

Προέλευση εικόνων

- Εικ. 1, 9, 10: αρχείο ΕΛΙΑ-ΜΙΕΤ
- Εικ. 2, 8: Εθνική Βιβλιοθήκη
- Εικ. 3, 11: αρχείο Στέφανου Στουρνάρα
- Εικ. 4, 15, 16: Architectural Press Archive / RIBA Library Photographs Collection
- Εικ. 5: αρχείο Περιφερειακής Ενότητας Θεσπρωτίας
- Εικ. 6, 7: αρχείο Μουσείου Μπενάκη
- Εικ. 12, 14: Marnelos D., Georgiadou Z., Frangou D. 2015, "Hotel furniture in Greek modernity. Xenia and Amalia hotels cases", pp 31, 33.
- Εικ. 13, 17, 18: Αρχείο ΕΦΑ Θεσπρωτίας

Βιβλιογραφία - Δικτυογραφία

- Κείμμενα και εποπτικό υλικό περιοδικής έκθεσης «*Εικόνες της πόλης στον Χρόνο*», Αρχαιολογικό Μουσείο Ηγουμενίτσας, ΕΗΠΚ 2013
- Georgiadou Z., Frangou D., Marnelos D., "Xenia Hotels in Greece: A holistic design approach", *Journal of Tourism Research* 8 (2014), 1-15 [http://jotr.eu/index.php/volume8/64-xenia]
- Georgiadou Z., Frangou D., Marnelos D., "Xenia Hotels in Greece: Rejection or re-use? A holistic approach", in Ath. Laloumis (ed.), *Proceedings of the 4th International Conference on Tourism and Hospitality Management (Athens, 19-21 June 2014)*, Athens 2014, 20-33 [https://www.academia.edu/21700005/Xenia_Hotels_in_Greece_Rejection_or_Re-Use_A_Holistic_Approach]
- Georgiadou Z., Frangou D., Marnelos D., "Xenia Hotels in Greece: A holistic approach to modern cultural heritage", *Journal of Civil Engineering and Architecture* 9 (2015) 130-140 [https://www.academia.edu/21661576/Xenia_Hotels_in_Greece_A_Holistic_Approach_to_Modern_Cultural_Heritage]
- Κολώννας Β., «Τα πρώτα Ξενία του Άρη Κωνσταντινίδη», Parallaxi Free Press, 9.6.2013 [http://parallaximag.gr/parallax-view/ta-protaxenia-tou-ari-konstantinidi]
- Marnelos D., Georgiadou Z., Frangou D., "Hotel furniture in Greek modernity. Xenia and Amalia hotels cases", in D. Laloumis (ed.), *Proceedings of the 5th International Conference on Tourism and Hospitality Management (Athens, 5-7 June 2015)*, Athens 2015, 22-49 [https://www.academia.edu/21660621/_Hotel_Furniture_in_Greek_Modernity._Xenia_and_Amalia_Hotels_cases]
- Μουσά Μ., «Πρόγραμμα Ξενία: Ονομασία, μελέτες + κατασκευές, τυπολογία & κατάλογοι έργων», *Μεταπολεμικός Μοντερνισμός. Αρχιτεκτονική, Πολιτική και Τουρισμός στην Ελλάδα. 1950-1965, Τελική έκθεση Π.Ε.Β.Ε. 2010 (65/18740)*, Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο - Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών, Πρόγραμμα Ενίσχυσης Βασικής Έρευνας Π.Ε.Β.Ε. 2010, Αθήνα 2012, 223-276 [https://www.researchgate.net/publication/301835179_Programma_Xenia_Onomasia_meletes_kataskeues_typologia_katalogoi_ergon]
- Moussa M., "Xenia Hotels Project, 1950-1967. Reapproaching the role of post-war modern architecture in Greece", *Proceedings of the 1st International Conference on Architecture and Urban Design (Tirana, 19-21 April 2012)*, 503-518 [http://dSPACE.epoka.edu.al/bitstream/handle/1/243/110-571-1-PB.pdf?sequence=1]
- Moussa M., "Constructing tourism in Greece in 50s and 60s: The Xenia Hotels Project", *Journal of Tourism Research* 17 (2017), 264-279 [https://www.academia.edu/34109372/Constructing_Tourism_in_Greece_in_50s_and_60s_The_Xenia_Hotels_Project]
- Σκρέκη Δ., *Πρόταση αποκατάστασης του Ξενία Κοζάνης*, μεταπτυχιακή εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Νοέμβριος 2014, σελ. 52-55 [http://ikee.lib.auth.gr/record/136210/files/GRI-2015-14150.pdf]
- Χατζηδάκης Α., «Υποδοχή του μέλλοντος και διαχείριση του παρελθόντος», Εισήγηση στη συζήτηση με αφορμή την έκθεση της Λίζης Καλλιγά Στο Ξενία της Άνδρου, 2001-2012 [ένα αρχείο ανοίγει], Ινστιτούτο Σύγχρονης Ελληνικής Τέχνης, 20 Νοεμβρίου 2012 [http://calligashotelxenia.blogspot.gr/2012/11/261112.html?view=timeslide]